

Ευαγγελία Λιάπη
MSc, MA Φιλόλογος

ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ Η ΦΥΓΗ

Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

• Η συστηματική εξόντωση 353.000 Ελλήνων του Πόντου (1914-1923) από το τουρκικό κράτος, η οποία κορυφώθηκε στις 19 Μαΐου 1919 και αποτελεί ανεπούλωτη πληγή της παγκόσμιας ιστορίας.

•**1908 (Ιούλιος):** Επικράτηση του κινήματος των **Νεότουρκων**. Η άνοδος του τουρκικού εθνικισμού θέτει τις βάσεις για τους μετέπειτα διωγμούς των χριστιανικών πληθυσμών.

Φεβρουάριος 1915 – Απαρχή Διχασμού: Ο Ελευθέριος Βενιζέλος προτείνει τη συμμετοχή της Ελλάδας στην ΑΝΤΑΤ. Ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος διαφωνεί, επηρεασμένος από την γερμανή γυναίκα του Σοφία θέλοντας η Ελλάδα να παραμείνει ουδέτερη .

•**Εντολή για τη Σμύρνη:** Τον Απρίλιο του 1919, το συνέδριο έδωσε στην Ελλάδα την εντολή να καταλάβει τη Σμύρνη για την προστασία των χριστιανικών πληθυσμών.

SOUVENIR DE SMYRNE.

Vue générale du quai.

<<ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ>>

•**Μάιος 1919 – Απόβαση στη Σμύρνη:** Η Ελλάδα λαμβάνει εντολή από το Συμβούλιο των Τεσσάρων (ΗΠΑ, Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία) να καταλάβει τη Σμύρνη για να επιβάλει την τάξη. Ταυτόχρονα, ο Μουσταφά Κεμάλ οργανώνει την τουρκική αντίσταση στην Ανατολία.

Αύγουστος
1920 –
Συνθήκη
των
Σεβρών: Υπ
ογράφεται η
συνθήκη που
παραχωρεί
στην Ελλάδα
τη Δυτική
Θράκη και τη
διοίκηση της
Σμύρνης για
5 έτη.
Θεωρείται ο
θρίαμβος της
«Μεγάλης
Ιδέας»

**Νοέμβριος 1920 – Η Μοιραία
Ανατροπή:** Ο Βενιζέλος χάνει
τις εκλογές. Η νέα βασιλική
κυβέρνηση επαναφέρει τον
Κωνσταντίνο με δημοψήφισμα.
Αυτό δίνει την τέλεια πρόφαση
στους Συμμάχους (Γάλλους,
Ιταλούς) να αθετήσουν τις
δεσμεύσεις τους και να
αρχίσουν να προσεγγίζουν τον
Κεμάλ.

**Αύγουστος 1921 –
Μάχη του
Σαγγαρίου:** Ο
ελληνικός στρατός
φτάνει 50 χλμ. έξω
από την Άγκυρα.
Μετά από 22 μέρες
σκληρών μαχών, οι
ελληνικές δυνάμεις
εξαντλούνται και
υποχωρούν δυτικά
του ποταμού
Σαγγαρίου. Το
μέτωπο
σταθεροποιείται
αλλά η
πρωτοβουλία
κινήσεων περνά
στους Τούρκους.

ΕΚΔΟΤΗΣ ΔΡΑΚΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΘΗΝΑΙ ΣΟΦΟΚΛΕΩΣ 7
ΕΚ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ 1921
Η ΠΟΛΥΝΕΚΡΟΣ ΜΑΧΗ ΠΡΟ ΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ

DE LA GUERRE GRECOTURQUE DE 1921
COMBAT TERRIBLE DEVANT ANGUIRA

Αύγουστος 1922 – Η Κατάρρευση: Στις 13 Αυγούστου ο Κεμάλ εξαπολύει τη μεγάλη αντεπίθεση (Büyük Taarruz). Η ελληνική γραμμή άμυνας στο Αφιόν Καραχισάρ σπάει μέσα σε δύο μέρες. Ακολουθεί άτακτη υποχώρηση προς τα παράλια.

Μετά το κονιάκ, ο Ταγματάρχης Άρθουρ Μάξγουελ των Πεζοναυτών της Αυτού Μεγαλειότητας και οι υφιστάμενοί του περνούσαν ο ένας στον άλλον τα κιάλια για να παρατηρήσουν την κατάσταση στην ακτή.

«Πολύς συνωστισμός, ε;»

«Μοιάζει με τον σταθμό Βικτόρια την παραμονή των Χριστουγέννων, κύριε.»

«Κοιτάξτε αυτούς τους κακομοίρηδες. Τους άφησαν στην τύχη τους. Μόλις μαθευτεί ότι ο Έλληνας ύπατος αρμοστής φεύγει, θα γίνει πανδαιμόνιο.»

«Θα εκκενώσουμε πρόσφυγες, κύριε;»

«Οι διαταγές μας είναι να προστατεύσουμε τη βρετανική ιδιοκτησία και τους Βρετανούς πολίτες.»

«Μα, ασφαλώς, κύριε, αν φτάσουν οι Τούρκοι και γίνει σφαγή...»

«Δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα γι' αυτό, Φίλιπς. Έχω περάσει χρόνια στην Εγγύς Ανατολή και έχω δει πολλές δύσκολες καταστάσεις. Καλό πούρο, ε;»

«Εξαιρετικό, κύριε.»

«Καπνός Σμύρνης. Ο καλύτερος στον κόσμο. Μου φέρνει δάκρυα στα μάτια, Φίλιπς, η σκέψη όλου αυτού του καπνού που βρίσκεται σε εκείνες τις αποθήκες εκεί έξω.»

«Ίσως θα μπορούσαμε να στείλουμε ένα απόσπασμα να σώσει τον καπνό, κύριε.»

«Διακρίνω έναν τόνο σαρκασμού, Φίλιπς;»

«Αμυδρά, κύριε, αμυδρά.»

«Θεέ μου, Φίλιπς, δεν είμαι άκαρδος. Μακάρι να μπορούσαμε να βοηθήσουμε αυτούς τους ανθρώπους. Αλλά δεν μπορούμε. Δεν είναι δικός μας πόλεμος.»

«Είστε βέβαιος γι' αυτό, κύριε;»

«Τι εννοείς;»

«Θα μπορούσαμε να είχαμε υποστηρίξει τις ελληνικές δυνάμεις. Εφόσον εμείς τους στείλαμε εκεί.»

«Ανυπομονούσαν να σταλούν! Ο Βενιζέλος και η παρέα του. Δεν νομίζω ότι αντιλαμβάνεσαι την πολυπλοκότητα της κατάστασης. Έχουμε συμφέροντα εδώ στην Τουρκία. Πρέπει να προχωρήσουμε με τη μέγιστη προσοχή. Δεν μπορούμε να αφήσουμε τους εαυτούς μας να παγιδευτούν σε αυτές τις διαμάχες.»

«Καταλαβαίνω, κύριε. Κι άλλο κονιάκ, κύριε;»

«Ναι, ευχαριστώ.»

«Είναι όμορφη πόλη, όμως, έτσι δεν είναι;»

«Πολύ. Γνωρίζεις τι είπε ο Στράβων για τη Σμύρνη, έτσι δεν είναι; Αποκάλεσε τη Σμύρνη την ωραιότερη πόλη της Ασίας. Αυτό ήταν πίσω στην εποχή του Αυγούστου. Άντεξε τόσο πολύ. Ρίξε μια καλή ματιά, Φίλιπς. Ρίξε μια πολύ καλή ματιά.»

Μέχρι τις 7 Σεπτεμβρίου 1922, κάθε Έλληνας στη Σμύρνη, συμπεριλαμβανομένου του Λευτέρη Στεφανίδη, φοράει φέσι προκειμένου να περάσει για Τούρκος. Οι τελευταίοι Έλληνες στρατιώτες απομακρύνονται από τον Τσεσμέ. Ο τουρκικός στρατός απέχει μόλις τριάντα μίλια — και κανένα πλοίο δεν καταφθάνει από την Αθήνα για να απομακρύνει τους πρόσφυγες.